

สรุปผลการประเมิน

โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.ชลบุรี

สำนักงาน กปร. โดย สตผ. ได้จัดจ้างวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ดำเนินการประเมินผลโครงการฯ โดยมีการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 4 ด้าน ที่แสดงถึงดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

1. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน พบว่า ทำให้ระบบนิเวศในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สัตว์ป่าและความหลากหลายของพืชพันธุ์และสัตว์มีปริมาณเพิ่มขึ้น และการล่าสัตว์ป่าลดน้อยลง ประชาชนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่าที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ สนับสนุนการป้องกันปราบปรามเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า รณรงค์และสนับสนุนการปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ โดยให้มีการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งสัตว์ที่นิยมปล่อยคืนสู่พื้นที่ป่า ได้แก่ สัตว์ในวงศ์กวาง ไก่ฟ้า ชะมด ลิงลม เม่น นก ฯลฯ สามารถคืนความชุ่มชื้น พื้นฟูสภาพป่าและแหล่งอาหารแก่สัตว์ได้ โดย จัดทำโป่งเทียม จัดการทุ่งหญ้า สร้างรั้วตาข่าย จัดทำแนวกันไฟ ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และฝายชะลอความชุ่มชื้น นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ความรู้แก่ผู้สนใจ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเมื่อสภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าไปเก็บหาของป่า อันเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

1.2) สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าบางละมุง ตั้งแต่ปี 2537 ได้ดำเนินการเลี้ยงหมี ลิง และชะนี และในปี 2538 เริ่มรับหมี ซึ่งเป็นสัตว์ป่าของกลาง และสัตว์ป่าที่ได้รับมอบจากประชาชน มาดูแลและเลี้ยงดู 60 ตัว ปัจจุบันมีสัตว์ป่าในความดูแลทั้งสิ้น กว่า 33 ชนิด 560 ตัว ได้แก่ สัตว์ป่าพอ – แม่พันธุ์ และที่เพาะพันธุ์ได้ 308 ตัว เช่น ไก่ฟ้า เนื้อทราย ละอง ละมั่ง เป็นต้น สำหรับสัตว์ป่าที่ได้รับมอบ 252 ตัว เช่น นก ลิง ชะนี หมีหมาและหมีควาย เป็นต้น ถือเป็นศูนย์รวมหมีของกลางที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ โดยปัจจุบันมีหมี 110 ตัว แบ่งประเภทหมีเป็น 2 กลุ่ม คือ หมีหมา 29 ตัว และหมีควาย 81 ตัว จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ทำให้สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าบางละมุงเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเพื่อสร้างสมดุลให้ธรรมชาติ ประชาชนเห็นคุณค่าความสำคัญจากสิ่งมีชีวิตที่ควรดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น แต่ยังไม่เป็นไปตามแนวพระราชดำริที่ให้ดำเนินการเป็นสวนสัตว์เปิดในลักษณะคล้ายศูนย์สาธิต อบรม แนะนำปฏิบัติได้ เนื่องจาก ยังขาดงบประมาณการบริหารจัดการ

1.3) โครงการป่าสิริเจริญวรรษอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่า และฟื้นฟูพื้นที่ให้คืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ฝนตกตามฤดูกาล และการเป็นแหล่งน้ำให้อ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ได้กักเก็บไว้เพื่อประโยชน์ทางการเกษตรในฤดูแล้ง ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น จากการเก็บของป่า ได้แก่ ยอดหวาย หน่อไม้ไผ่ ฯลฯ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีลักษณะเป็นสวนป่า ซึ่งเป็นการจำลองป่าประเภทต่าง ๆ และรวบรวมพันธุ์ไม้แต่ละกลุ่มไว้ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เช่น ไม้ดอกหอม ไม้ หวาย กล้วยไทย บัวไทย ตะเคียน ประดู่ ต้นสัก ต้นหว้า ต้นยางนา ไม้แดง เป็นต้น ส่งผลให้สัตว์ป่าเข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ได้แก่ กระรอก เก้ง กวาง ชะมด ส่วนสัตว์ปีกเป็นนกกว่า 100 ชนิด

2. **ด้านการพัฒนาทรัพยากรดินและแหล่งน้ำ**

2.1) โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า สภาพดินในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะมีการรณรงค์ให้เกษตรกร ปลูกพืชแบบไร้สารเคมีหรือ แบบธรรมชาติ การฝึกอบรมส่งเสริมต่อสุขภาพของเกษตรกรและประชาชนที่บริโภคพืชผักในพื้นที่

2.2) โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองบ้านอำเภอ ได้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการทำเกษตรของ ประชาชน สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่บริเวณโครงการให้เป็นวนอุทยานรักษาป่าและสัตว์ป่า การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในพื้นที่โครงการฯ แยกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเป็นแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่าและสร้างความชุ่มชื้น แก่ป่า ไม้ มีพื้นที่ได้รับประโยชน์อยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน 4 แห่ง โครงการป่าสิริเจริญวรรษฯ 3 แห่ง เป็นแหล่งน้ำเพื่อให้ ความชุ่มชื้นแก่ป่าไม้บริเวณรอบเขาหิน 5 แห่ง 2) การเกษตรและการอุปโภค-บริโภค 3 แห่ง 3) การอุปโภค-บริโภค ภายใน บริเวณวัดญาณฯ 6 แห่ง ซึ่งล้วนส่งผลให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น และพื้นที่ป่ามีความอุดม สมบูรณ์มากขึ้น

3. **ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกร**

3.1) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร ให้ความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับการแก้ไขสภาพดินเสื่อมโทรม และการอนุรักษ์ดินในพื้นที่กับประชาชน โดยจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมปลูกพืช เพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน และป้องกันดินถล่มในพื้นที่ ส่งเสริมและให้ความรู้ในการลดต้นทุนทางการเกษตรและ ประโยชน์จากการดำเนินงานโดยใช้วิถีทางธรรมชาติ ส่งผลดีต่อสุขภาพและปราศจากโรคร้าย และสามารถสร้างอาชีพ และรายได้ให้กับครอบครัว

3.2) กรมวิชาการเกษตร โดย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยอง เพิ่มศักยภาพในการพัฒนาการ ประกอบอาชีพเกษตรกร และเป็นแหล่งผลิตพันธุ์และกระจายพันธุ์พืชพันธุ์ดีไปสู่เกษตรกรในบริเวณใกล้เคียง เพื่อเพิ่ม ศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นต่อไป

4. **ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยของประชาชน**

4.1) โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ ทำให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนใน พื้นที่ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลรักษาด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟูผู้สูงอายุ และให้ความรู้และ คำปรึกษาทางโภชนาการแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งสะดวกในการเดินทาง และมีอัตราค่าบริการที่เหมาะสม

4.2) โรงพยาบาลวัดญาณสังวราราม เป็นสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน ในพื้นที่ ในการเดินทางเข้ามาใช้บริการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน รักษาโรค และฟื้นฟูสุขภาพ ตามมาตรฐาน ทำให้สุขภาพของประชาชนในพื้นที่มีความแข็งแรงและปราศจากโรคร้ายต่าง ๆ และสามารถดูแลตนเอง ให้ห่างไกลโรคได้เป็นอย่างดี

สรุปการประเมินผลโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ

สถานี/ที่ตั้ง	ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ	ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร	ด้านการบริหารจัดการโครงการและกาปรับปรุงการระหว่างหน่วยงาน
<p>1. สถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม บ้านแปงแซม จ.เชียงใหม่</p>	<p>○ สภาพผืนป่าได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มตั้งสถานี ปี 2543 จนถึงปัจจุบัน พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นถึง 9,835 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้เมล็ดใบร้อยละ 70 และอีกร้อยละ 30 เป็นพื้นที่ป่าไม้ผลัดใบ พันธุ์ไม้ที่พบมีหลากหลาย ได้แก่ สนสามใบ นางพญาเสือโคร่ง เป็นต้น พันธุ์ไม้พื้นล่าง ได้แก่ พันธุ์ไม้ตระกูลจิง ข่า กระเจียว อีกทั้งมีไม้ปายยังเป็นแหล่งอาหารที่ติดกับคนในชุมชน อาทิ หน่อไม้ เห็ด รวมถึงไปถึงพืชสมุนไพรรักษาโรค</p> <p>○ กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำคันคูรับน้ำรอบภูเขาภายในสถานี และหมู่บ้าน ในพื้นที่จำนวน 500 ไร่ พร้อมทั้ง ปกหญ้าแฝกในบริเวณพื้นที่ลาดชันลดปัญหาการพังทลายของดิน ส่งเสริมกิจกรรมการจัดทำปุ๋ยชีวภาพให้กับเกษตรกร จำนวน 60 ราย เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายแก่เกษตรกร และช่วยปรับปรุงบำรุงดิน</p> <p>○ กรมชลประทาน ดำเนินการปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำให้เกษตรกรได้ใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคได้ตลอดทั้งปี</p>	<p>○ มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ราษฎรในพื้นที่ และให้ราษฎรช่วยอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ แหล่งน้ำโดยมีการอบรมชี้แจงให้ความรู้ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ การอบรมการป้องกันไฟป่า การรวมเครือข่ายอนุรักษ์ และสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น (ฝายแม้ว) มีการถ่ายทอดความรู้การเกษตร เน้นการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ และการเกษตรแบบวนเกษตร โดยส่งเสริมการปลูกกาแฟ พร้อมปลูกสร้างสวนป่า การจ้างชาวบ้านให้ทำงานทำ จ้างงานเป็นรายวัน วันละ 80-150 บาท มีการจ้างงานตลอดทั้งปี สอดแทรกการให้ความรู้ด้านการเกษตร</p> <p>○ ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชที่ปลูก ได้แก่ ข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่วแดง มันอะลู เผือก เป็นต้น ปลูกผักเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน รายได้ส่วนใหญ่มาจากกรรับจ้างเป็นแรงงานในสถานี อาชีพเสริมคือ การเลี้ยงสัตว์และปลูกถั่วแดง สำหรับบริโภคในครัวเรือน เพื่อขายและสำหรับประกอบพิธีกรรมต่างๆ ปัจจุบันรายได้เฉลี่ยของราษฎรในบ้านแปงแซม (ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี 2555) จำนวน 36,605 บาท/คน/ปี</p>	<p>○ การดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมามีหน่วยงานต่างๆ ร่วมดำเนินการอย่างบูรณาการ โดยมีการประชุมหารือ จัดทำแผนงานโครงการตามภารกิจหลักของแต่ละโครงการฯ เชื่อมโยงประสานกันเป็นอย่างดี โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เป็นหัวหน้าหน่วยงานหลักในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาในแต่ละสถานี สัมพันธ์สอดคล้องกัน ได้แก่ กรมอุทยานฯ ได้ส่งเสริมและอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่า โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ทำให้ “คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน” กรมชลประทาน จัดทำ ปรับปรุง และสร้างแหล่งน้ำ กรมพัฒนาที่ดินปรับปรุงบำรุงดิน และหน่วยงานอื่นๆ สามารถส่งเสริมการพัฒนาต่อเนื่องได้ต่อไป จนประสบความสำเร็จ มีการปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยอาศัยน้ำชลประทาน และดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น เป็นต้น</p>

<p>สถานี/ที่ตั้ง</p>	<p>ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ</p>	<p>ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร</p>	<p>ด้านการบริหารจัดการโครงการและการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน</p>
<p>2. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านปางขอน อ.เมือง จ.เชียงราย</p>	<p>○ ผืนป่ามีความหนาแน่นถึง ร้อยละ 40 เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ ที่สะท้อนสภาพผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ สถานการณ์ไฟป่าที่ลดลงยังสะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าที่เต็มไปด้วยความชื้น ส่งผลให้ไฟป่าหมดไปจากพื้นที่โครงการที่มีการปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทน คือ กาแฟ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ที่สภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ ส่งผลให้สภาพผืนป่าได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี 2548 จนถึงปัจจุบัน พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นจากเดิม 5,000 ไร่ เป็นจำนวน 5,410 ไร่</p>	<p>○ เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ ก่อนเริ่มตั้งสถานีราษฎรมีอาชีพเกษตรกรรม ปลูกท้อ บ๊วย มะเขือเทศ กะหล่ำปลี ข้าวโพด ราษฎรมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 5,000 บาทครัวเรือนต่อปี หลังจากการจัดตั้งสถานีฯ ราษฎรเปลี่ยนพืชที่ปลูกในพื้นที่เดิมมาเป็นกาแฟอาราบิก้า เป็นอาชีพหลัก ทำให้ปัจจุบันราษฎรมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 167,046 บาท/ครัวเรือน/ปี (ปี 2555)</p>	<p>○ การดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมาจากความร่วมมือกันของแต่ละหน่วยงาน มีการจัดวางระบบ และโครงสร้างของการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีการประชุม สรุปรายงาน และรายงานผลการดำเนินงานประจำปี รวมทั้งการจัดระบบการประสานงาน การติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมชลประทาน สำนักการเลขานุการ และกรมประมง เป็นต้น ที่มาบูรณาการภารกิจร่วมกัน ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และติดตามประเมินผลสม่ำเสมอ</p>
<p>3. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงภูยัคฆ์ บ้านน้ำร้อน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน</p>	<p>○ ส่งเสริมให้ราษฎรในพื้นที่ ทำการเพาะปลูกพืชที่สามารถอยู่ร่วมกับป่าไม้และอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ เช่น กาแฟ ข้าวหนวด้า พืชที่มีเมืองหนาวปลอดสารพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปลูกหม่อน (Mulberry) รับประทานผลสด ซึ่งสร้างรายได้ต่อครัวเรือนในพื้นที่มากที่สุด การปลูกหม่อนในพื้นที่โครงการฯ สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร นอกจากนี้ หม่อนยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อการฟื้นฟูสภาพผืนป่าอีกด้วย</p> <p>○ วางระบบและปรับปรุงคุณภาพดิน เพื่อให้สามารถปลูกข้าวเพื่อเลี้ยงชีพได้ตลอดทั้งปี ดำเนินการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดทำแนวเขตกันพื้นที่ป่า พื้นที่ลุ่มน้ำ และพื้นที่ทำกินทางการเกษตรให้ชัดเจน 	<p>○ กรมส่งเสริมพัฒนาให้ “คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน” โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ทำการเพาะปลูกพืช เช่น ปลูกข้าวแบบนาขั้นบันได กาแฟ มะม่วงหิมพานต์ และหม่อน (มัลเบอร์รี่) ผลสด และผักปลอดสารพิษ พร้อมทั้งตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาต่อยอดโครงการเพาะปลูกที่ได้ทำการส่งเสริมไป ได้แก่ การทำนาขั้นบันได “1 คน 1 ไร่ ลดการใช้พื้นที่” ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่เปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไร่มาเป็นการปลูกแบบนาขั้นบันได เพราะจะทำให้ผลผลิตมากกว่าการทำนาข้าวไร่ โดยพื้นที่นาขั้นบันได 1 ไร่ จะให้ผลผลิตข้าวจำนวน 50 ถึง นอกจากนี้ สถานีฯ ร่วมกับศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ น่าน ได้ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกหม่อน เพื่อนำผลผลิตมาจำหน่ายเป็นรายได้ให้แก่ราษฎร 90 ราย ผลผลิตรวมจำนวน 57,527.70 กิโลกรัม มูลค่า 1,652,267.50 บาท</p>	<p>○ การดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมาจากโครงการประสานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมชลประทาน สำนักการเลขานุการ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร และศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ น่าน เป็นต้น ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในรูปแบบของการจัดการประชุม กำหนดให้มีการประชุมประจำปี เพื่อร่วมกันจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี แต่หน่วยงานจะทำสรุปในส่วนของตนเอง และนำมารวบรวมกันโดยสถานีฯ จะจัดทำเป็นสรุปภาพรวมของสถานีฯ เพื่อนำเสนอต่อสำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

สถานีที่ตั้ง	ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ	ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร	ด้านการบริหารจัดการโครงการและงบการเงินระหว่างหน่วยงาน
<p>3. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ภูพยัคฆ์ บ้านนารีพัฒนา เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน (ต่อ)</p>	<p>2) สำรวจที่ดินทำกินและสร้างควมเข้าใจถึงวิธีการปรับปรุงคุณภาพดินและแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร</p> <p>3) ปรับปรุงแนวระดับดิน แนวระดับน้ำ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับพื้นที่ (พื้นที่พร) เพื่อเอื้ออำนวยสำหรับการทำนาขึ้นได้ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านสามารถขยายผลผลิตได้มากกว่าเดิม ส่งผลทำให้ชาวบ้านได้พื้นที่สำหรับการเพาะปลูกข้าวจำนวน 4 ไร่/ครัวเรือน หรือประมาณ 50 ถึง/คน/ปี เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี คาดการณ์ว่าต้องปรับปรุงพื้นที่อีกประมาณ 400 ไร่ (สำหรับปีนี้) จึงจะทำให้ชาวบ้านมีข้าวกินเพียงพอตลอดทั้งปี</p>		